

TÀI LIỆU TẬP HUẤN GIÁO VIÊN TIỂU HỌC
HƯỚNG DẪN TRẺ EM SỬ DỤNG
MẠNG INTERNET AN TOÀN VÀ HIỆU QUẢ
(Hỗ trợ bởi chương trình “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google”)

Hà Nội, tháng 7 năm 2022

TÀI LIỆU TẬP HUẤN GIÁO VIÊN TIỂU HỌC

HƯỚNG DẪN HỌC SINH SỬ DỤNG

MẠNG INTERNET AN TOÀN VÀ HIỆU QUẢ

Ban soạn thảo: Trung tâm CFC Việt Nam, dựa trên chương trình “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google”

Được thẩm định bởi: Bộ Giáo dục và Đào tạo

PHẦN I: HƯỚNG DẪN CHUNG

I. CĂN CỨ XÂY DỰNG TÀI LIỆU

Đây là tài liệu được hỗ trợ bởi Google trong khuôn khổ dự án “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google” và được triển khai theo Chương trình hợp tác của Cục Nhà giáo và Cán bộ quản lý giáo dục, Bộ giáo dục và Đào tạo; Trung tâm Sức khỏe Gia đình và Phát triển cộng đồng (CFC) và dự án “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google” của Google.

II. QUAN ĐIỂM XÂY DỰNG TÀI LIỆU

Căn cứ vào các mục tiêu chung của quyết định 830/GĐ-TTg, ngày 1/6/2021 phê duyệt chương trình quốc gia **“Bảo vệ và hỗ trợ trẻ em tương tác lành mạnh, sáng tạo trên môi trường mạng giai đoạn 2021-2025”**. Cụ thể:

- Điều 1, mục tiêu b) Trang bị kiến thức, kỹ năng số cho trẻ em theo từng độ tuổi để biết tự bảo vệ mình và biết cách tương tác an toàn trên môi trường mạng, trong đó gồm: Sử dụng môi trường mạng và cách thức nhận diện, thông báo, tố giác hành vi, vụ việc xâm hại trẻ em trên môi trường mạng và

- Điều 1, mục tiêu d) thực hiện các giải pháp chủ động phòng ngừa, phát hiện các hành vi xâm hại trẻ em trên môi trường mạng; bảo đảm các điều kiện cần thiết để trẻ em được tham gia an toàn, lành mạnh trên môi trường mạng và có các giải pháp hỗ trợ phù hợp để trẻ phục hồi khi chịu tác động tiêu cực từ môi trường mạng.

Căn cứ vào nhu cầu thực tế của xã hội: Theo khảo sát năm 2019 do Techlab Cybersecurity đưa ra¹, 70% bố mẹ lo lắng về tâm sinh lý, sức khỏe và an toàn của trẻ em khi truy cập Internet. Vì vậy rất cần hình thành một thói quen công nghệ tốt cho trẻ

¹ Khảo sát về Quan điểm an toàn bảo mật thông tin của người dùng cá nhân tại Việt Nam năm 2019: <https://www.techlabcorp.com/cyber-security-survey-2019>.

em, thói quen này cần sự tham gia chủ động và tích cực từ các phía bao gồm giáo viên, học sinh và phụ huynh.

Căn cứ vào vai trò, chức năng của Bộ Giáo dục, cụ thể với nội dung bảo vệ trẻ em an toàn trên mạng: Quyết định 830/GĐ-TTg cũng đưa ra vai trò trong tổ chức thực hiện của Bộ giáo dục và Đào tạo. Gồm một số nội dung như:

- Chủ trì xây dựng và lồng ghép vào chương trình giáo dục việc đào tạo “bộ kỹ năng số” cho trẻ em theo độ tuổi gồm một số nội dung, kỹ năng như: kiến thức về mạng Internet, mạng xã hội; kỹ năng bảo đảm an toàn thông tin tối thiểu; bảo vệ thông tin cá nhân trên mạng; cách thức nhận biết khi bị lợi dụng, xâm hại trên môi trường mạng và nơi cần thông tin, phản ánh...

- Xây dựng mô hình, quy chế quản lý việc dạy học trực tuyến và các hướng dẫn cho nhà trường, giáo viên về nội dung bảo đảm an toàn thông tin, tham gia môi trường mạng an toàn đối với các hoạt động giảng dạy, quản lý giáo dục.

- Chủ trì, phối hợp với Bộ Ngoại giao và các cơ quan chức năng thúc đẩy trao đổi hợp tác quốc tế trong việc bảo đảm an toàn thông tin cho trẻ em tại trường học.

Trong bối cảnh đó, chương trình “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google” đã được giới thiệu ở Việt Nam nhằm hướng tới hình thành kỹ năng an toàn trên mạng cho học sinh, xây dựng thói quen thực hành Internet tốt dựa trên sự hình thành và phát triển những phẩm chất số, giá trị cốt lõi cho trẻ em khi tương tác ứng xử trên mạng. Việc lựa chọn tài liệu hướng dẫn của chương trình “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google” làm tài liệu tham khảo có nhiều tiếp cận hiện đại theo hướng xây dựng và phát triển các phẩm chất số, cụ thể là năm đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời với những thông điệp cùng ví dụ thực tế, cũng phù hợp với chủ đề D trong Chương trình môn Tin học năm 2018 về Đạo đức, pháp luật và văn hoá trong môi trường số; phù hợp với học sinh nhằm nâng cao kỹ năng trên không gian mạng.

III. MỤC TIÊU XÂY DỰNG TÀI LIỆU

Thông qua các hoạt động giáo viên được trang bị kiến thức và kỹ năng tổ chức dạy học về:

- Năm phẩm chất số hay năm đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời cùng với các thông điệp tương ứng.

- Trình bày được các công cụ và phương pháp kỹ thuật dạy học các kiến thức nền tảng về an toàn sử dụng mạng và công dân số cho học sinh.

- Tổ chức được môi trường giáo dục hỗ trợ phát triển sự tự tin, chủ động tham gia học tập của trẻ, đảm bảo các ví dụ/tình huống phù hợp với bối cảnh địa phương và tuân thủ pháp luật Việt Nam.

- Vận dụng lập kế hoạch, tổ chức hoạt động và đánh giá được việc tổ chức hoạt động cho trẻ phù hợp lứa tuổi tiểu học, đảm bảo các ví dụ/tình huống phù hợp với bối cảnh địa phương và tuân thủ pháp luật Việt Nam.

- Yêu thích công việc, tích cực tìm tòi, sáng tạo trong việc thiết kế môi trường, tổ chức các hoạt động phong phú để phát triển tư duy cho trẻ tiểu học và phù hợp bối cảnh địa phương.

IV. YÊU CẦU CẦN ĐẠT

Nội dung chủ đề/bài học	Yêu cầu cần đạt	Phẩm chất	Năng lực (*)
Cẩn thận khi chia sẻ	- Hiểu và có trách nhiệm, suy nghĩ cẩn trọng trước khi chia sẻ thông tin trên không gian mạng. - Biết vì sao phải cẩn thận trước khi chia sẻ thông tin cá nhân trên không gian mạng. - Thực hiện được việc phân loại thông tin nào nên chia sẻ và chia sẻ với ai.	Thông minh	TC–TH GT–HT GQVĐ
Đừng rơi vào cạm bẫy	- Nêu được thế nào là hành vi tấn công giả mạo/lừa đảo trên mạng. - Nhận biết được các hành vi giả mạo danh tính/lừa đảo trên mạng phổ biến. - Biết được rằng một số người liên hệ với trẻ em có thể không phải là người mà họ đã tự nhận và những việc trẻ em gặp và thấy trên mạng cũng có thể không đúng sự thật hoặc đáng tin cậy. - Thực hiện được cách xác định những thông tin và tin nhắn nhất định trên mạng có đúng sự thật hay là lừa đảo.	Tỉnh táo	TC–TH GT–HT GQVĐ

Bảo vệ bí mật	- Nêu được tầm quan trọng của quyền riêng tư cá nhân và quyền được bảo mật của con người trên không gian mạng quan trọng tương tự như ngoài đời. - Thực hiện được đặt mật khẩu đủ mạnh và không chia sẻ mật khẩu.	Mạnh mẽ	TC-TH GQVĐ
Tử tế thật tuyệt	- Nêu được ý nghĩa của sự tử tế. - Nêu được một số biểu hiện của sự tử tế. - Biết cách cư xử đẹp khi sử dụng Internet. - Thực hành được sử dụng Internet để lan tỏa những điều tích cực và ngăn chặn những hành vi bắt nạt hoặc hành vi không phù hợp.	Tử tế	GT- HT GQVĐ
Khi nghi ngờ, đừng ngại lên tiếng	- Nhận ra rằng nếu trẻ cảm thấy có điều gì đáng ngờ, luôn có một người lớn mà trẻ tin tưởng có thể hỗ trợ trẻ. - Xác định được thế nào là “người lớn mà trẻ tin tưởng” và tập trò chuyện cởi mở với những người đó.	Can đảm	TC-TH GT-HT GQVĐ

(* Ghi chú từ viết tắt: TC-TH: Tự chủ - Tự học; GT-HT: Giao tiếp – Hợp tác; GQVĐ: Giải quyết vấn đề và sáng tạo.

V. CẤU TRÚC VÀ NỘI DUNG TÀI LIỆU

1. Cấu trúc tài liệu:

Nội dung	Chi tiết
Phần I: Hướng dẫn chung	I. Căn cứ xây dựng tài liệu. II. Quan điểm xây dựng tài liệu. III. Mục tiêu xây dựng tài liệu. IV. Yêu cầu cần đạt. V. Cấu trúc và nội dung tài liệu. VI. Đối tượng và hình thức dạy học/tổ chức hướng dẫn trẻ em. VII. Chuẩn bị VIII. Thời gian tập huấn

Phần II: Tổ chức hoạt động	I. Các đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời. Nội dung 1. Phần giới thiệu tổng quan. Nội dung 2. Tìm hiểu năm đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời. Nội dung 3. Trải nghiệm trò chơi học tập trực tuyến Interland. Nội dung 4. Hướng dẫn thiết kế bài giảng dạy học sinh. II. Một số thông tin cơ bản về chính sách bảo vệ trẻ em an toàn trên môi trường mạng.
Phụ lục	Phụ lục 1: Gợi ý kế hoạch triển khai chương trình tại trường. Phụ lục 2: Bài soạn minh họa.
Thông tin tham khảo	Thông tin tham khảo

2. Nội dung tài liệu:

Tài liệu này cung cấp cho giáo viên tiểu học các kiến thức nền tảng để giúp các em học sinh tiểu học học được nhiều điều hay từ Internet như học cách tự đưa ra các quyết định an toàn và cẩn thận khi chia sẻ thông tin trên mạng hay giúp các em có thể đối phó với những vấn đề như bị xâm nhập vào tài khoản, lừa đảo, bắt nạt trên mạng. Việc sử dụng công nghệ thông minh và an toàn tại trường học sẽ giúp học sinh chủ động học tập và giúp nhà trường hoạt động an toàn và hiệu quả hơn.

Tài liệu này hướng dẫn giáo viên cách khai thác tài liệu hướng dẫn của chương trình "Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google" để tổ chức thành các bài học. Nội dung tập huấn bao gồm các nội dung sau:

- Xác định mục tiêu cho từng bài học: năm đặc điểm hay phẩm chất của một người dùng Internet tuyệt vời gồm **Thông minh, Tinh táo, Mạnh mẽ, Tử tế và Can đảm**, từ đó hình thành nên những quy tắc ứng xử trên môi trường Internet cho trẻ:

- Cẩn thận khi chia sẻ (Dùng Internet Thông minh).
- Đừng rơi vào cạm bẫy (Dùng Internet Tinh táo).
- Bảo vệ bí mật (Dùng Internet Mạnh mẽ).
- Tử tế thật tuyệt (Dùng Internet Tử tế).
- Khi nghi ngờ, đừng ngại lên tiếng (Dùng Internet Can đảm).

- Lựa chọn nội dung dạy học: Lựa chọn các tình huống có trong thực tiễn; trong tài liệu hướng dẫn của chương trình "Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google" và các tài liệu tham khảo khác.

- Hướng dẫn hình thức tổ chức dạy học: tổ chức các bài giảng trên lớp, các hoạt động trải nghiệm, hoạt động sinh hoạt dưới cờ, ngoại khóa....

- Hướng dẫn phương pháp dạy học: Sử dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực, thực hành, trải nghiệm dưới dạng đóng vai, thảo luận nhóm, tư duy phản biện để thông qua đó học sinh có thể tự rút ra kết luận.

- Luyện tập, vận dụng thông qua các trò chơi, đặc biệt là trò chơi tương tác Interland (g.co/interland/vn) để củng cố.

- Nội dung các tình huống nên gắn với thực tiễn gần gũi với học sinh nhằm thu hút các em tham gia vào các hoạt động học tập.

VI. ĐỐI TƯỢNG VÀ HÌNH THỨC TỔ CHỨC DẠY HỌC/TỔ CHỨC HƯỚNG DẪN TRẺ EM

1. Đối tượng:

- Các cán bộ, giáo viên cấp tiểu học: Sử dụng tài liệu để tổ chức dạy học/tổ chức hướng dẫn trẻ em.

- Các em học sinh tiểu học: phù hợp để học tập xây dựng và phát triển các kỹ năng sử dụng Internet an toàn và hiệu quả.

2. Hình thức tổ chức dạy học/tổ chức hướng dẫn cho học sinh tiểu học:

Hướng dẫn tổ chức hoạt động xây dựng và phát triển năm đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời cho trẻ và phù hợp với bối cảnh giáo dục Việt Nam.

- Ý nghĩa của việc tổ chức hoạt động xây dựng và phát triển đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời lấy trẻ làm trung tâm và phù hợp với bối cảnh giáo dục Việt Nam.

- Quan niệm về tổ chức hoạt động xây dựng và phát triển đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời phù hợp với bối cảnh giáo dục Việt Nam.

- Những biểu hiện của việc tổ chức hoạt động xây dựng và phát triển đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời đảm bảo tính toàn diện và phù hợp bối cảnh giáo dục Việt Nam.

- Nguyên tắc tổ chức hoạt động xây dựng và phát triển đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời đảm bảo tính toàn diện và phù hợp bối cảnh giáo dục Việt Nam.

2.1. Xây dựng và phát triển đặc điểm Thông minh

- Các hoạt động xây dựng và phát triển phẩm chất/kỹ năng dùng Internet thông minh cho trẻ.

- Nguyên tắc và cách thức tổ chức các hoạt động đảm bảo tính toàn diện và phù hợp bối cảnh giáo dục Việt Nam.

2.2. Xây dựng và phát triển đặc điểm Tinh táo

- Các hoạt động xây dựng và phát triển phẩm chất/kỹ năng dùng Internet tinh táo cho trẻ.

- Nguyên tắc và cách thức tổ chức các hoạt động đảm bảo tính toàn diện và phù hợp bối cảnh giáo dục Việt Nam.

2.3. Xây dựng và phát triển đặc điểm Mạnh mẽ

- Các hoạt động xây dựng và phát triển phẩm chất/kỹ năng dùng Internet mạnh mẽ cho trẻ.

- Nguyên tắc và cách thức tổ chức các hoạt động đảm bảo tính toàn diện và phù hợp bối cảnh giáo dục Việt Nam.

2.4. Xây dựng và phát triển đặc điểm Tử tế

- Các hoạt động xây dựng và phát triển phẩm chất/kỹ năng dùng Internet tử tế cho trẻ.

- Nguyên tắc và cách thức tổ chức các hoạt động đảm bảo tính toàn diện và phù hợp bối cảnh giáo dục Việt Nam.

2.5. Xây dựng và phát triển đặc điểm Can đảm

- Các hoạt động xây dựng và phát triển phẩm chất/kỹ năng dùng Internet can đảm cho trẻ.

- Nguyên tắc và cách thức tổ chức các hoạt động đảm bảo tính toàn diện và phù hợp bối cảnh giáo dục Việt Nam.

VII. CHUẨN BỊ

- Tài liệu tập huấn giáo viên.

- Tài liệu hướng dẫn của chương trình.

- Máy tính, máy chiếu, micro, mạng Internet.

- Giấy khổ A4, A0 và bút dạ.

VIII. THỜI LƯỢNG TẬP HUẤN:

- 02 buổi (sáng, chiều), bao gồm lý thuyết, thực hành, trải nghiệm và thảo luận nhóm.

PHẦN II: TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG

Việc tổ chức hoạt động trong tài liệu này nhằm trang bị cho giáo viên công cụ và phương pháp cần thiết trong việc truyền dạy các kiến thức nền tảng về an toàn kỹ thuật số và công dân số trong môi trường lớp học. Các kế hoạch bài giảng khơi gợi những điểm quan trọng nhất giúp giáo viên thu hút sự tham gia của học sinh, nhằm hướng các em trở thành những công dân thành công trong môi trường mạng toàn cầu an toàn.

Giáo viên có thể tham khảo thêm các hoạt động bài học trong cuốn tài liệu hướng dẫn chương trình “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google”. Các bài học này được thiết kế phù hợp với học sinh tiểu học. Chúng tôi khuyến khích giáo viên giảng dạy và trải nghiệm để lựa chọn được nội dung cần thiết nhất, hấp dẫn nhất với mỗi đối tượng học sinh.

Giáo viên có thể lựa chọn giảng dạy lần lượt từng bài từ đầu đến cuối, hoặc chọn một hoặc hai bài chuyên sâu kiến thức cho học sinh và vận dụng linh hoạt, sáng tạo hoặc lồng ghép nội dung vào chương trình giáo dục môn học hoặc các hoạt động chuyên đề, sinh hoạt chung hay tiết học ngoại khóa để tổ chức dạy học phù hợp với điều kiện thực tiễn của nhà trường và đối tượng học sinh.

I. CÁC ĐẶC ĐIỂM CỦA MỘT NGƯỜI DÙNG INTERNET TUYỆT VỜI.

NỘI DUNG 1: GIỚI THIỆU TỔNG QUAN

Thời gian: 30 phút.

Hoạt động 1. Tìm hiểu các vấn đề người lớn thường quan tâm, lo lắng khi trẻ em truy cập Internet.

Câu hỏi:

Các thầy/cô giáo hãy chia sẻ hiểu biết của mình về các vấn đề người lớn thường quan tâm, lo lắng khi trẻ em truy cập Internet.

Học viên suy nghĩ 2 phút và sau đó phát biểu chia sẻ quan điểm của mình.

Giảng viên tổng hợp ý kiến và đưa thông tin phản hồi

Thông tin phản hồi

Theo khảo sát “Quan điểm an toàn bảo mật thông tin của người dùng cá nhân tại Việt Nam” năm 2019 do Techlab Cybersecurity đưa ra², 70% bố mẹ lo lắng về tâm

² <https://www.techlabcorp.com/cyber-security-survey-2019>

sinh lý, sức khỏe và an toàn của trẻ em khi truy cập Internet. Trong đó 88% lo lắng về việc trẻ xem nội dung không phù hợp trên mạng, 71% về việc trẻ nhận thông báo từ người lạ, 76% lo ngại những tác động xấu đến sức khỏe.

Do đó, việc hình thành thói quen công nghệ tốt là hết sức cần thiết và thói quen này cần sự đóng góp của nhiều người từ các phía cha mẹ, thầy cô và trẻ em cùng chủ động tương tác, kết nối và trao đổi với nhau. Chính vì hiểu rõ tầm quan trọng của thói quen công nghệ tốt nên Google đã xây dựng và phát triển một sáng kiến rất ý nghĩa vào năm 2017, đó chính là chương trình “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google”, chương trình đã triển khai hơn 25 quốc gia. Đây là khóa học giúp trẻ em trang bị những kiến thức cần thiết nhất giúp các em có thể chủ động đối phó với những vấn đề khi truy cập mạng.

Đặc điểm nổi bật của chương trình:

- Tương tác toàn diện với trẻ
- Thông điệp nhân văn, ý nghĩa
- Nhiều bài tập thực hành thiết thực
- Hình ảnh đẹp, hấp dẫn, vui nhộn
- Được chứng nhận bởi Google toàn cầu

Tài liệu chương trình dành cho giáo viên: cung cấp đầy đủ các tài liệu và phương tiện dạy học cho các thầy, cô giáo và hoàn toàn miễn phí.

Hoạt động 2. Giới thiệu năm đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời

Câu hỏi: Theo các thầy/cô những từ khóa của các đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời là gì?

Học viên suy nghĩ trong 5 phút và sau đó phát biểu chia sẻ quan điểm của mình. Cả lớp cùng trao đổi ý kiến.

Giảng viên tổng hợp ý kiến và đưa thông tin phản hồi.

Thông tin phản hồi

Chương trình tiếp cận theo định hướng xây dựng các giá trị cốt lõi, nền tảng cho trẻ em khi tham gia sử dụng mạng Internet. Năm đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời bao gồm: Thông minh, tinh táo, mạnh mẽ, tử tế và can đảm.

Tương ứng với năm đặc điểm trên hình thành nên những quy tắc để dùng Internet tuyệt vời. Bao gồm:

- Cẩn thận khi chia sẻ (Dùng Internet Thông minh).
- Đừng rơi vào cạm bẫy (Dùng Internet Tinh táo).

- Bảo vệ bí mật (Dùng Internet Mạnh mẽ).
- Tử tế thật tuyệt (Dùng Internet Tử tế).
- Khi nghi ngờ, đừng ngại lên tiếng (Dùng Internet Can đảm).

NỘI DUNG 2: NĂM ĐẶC ĐIỂM CỦA MỘT NGƯỜI DÙNG INTERNET TUYỆT VỜI.

Thời gian: 70 phút.

Hoạt động 1: Cẩn thận khi chia sẻ (Dùng Internet Thông minh).

Câu hỏi: Thầy/cô nhìn thấy gì trong bức hình dưới đây?

Hình 1

Học viên quan sát tranh và chia sẻ quan điểm của mình trong 5 phút. Cả lớp cùng trao đổi ý kiến.

Giảng viên tổng hợp ý kiến và đưa thông tin phản hồi.

Thông tin phản hồi

Mục tiêu:

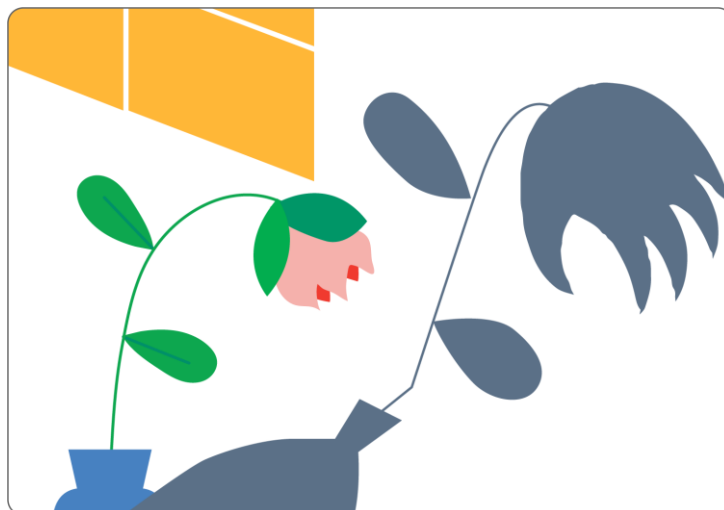
Biết bảo vệ bản thân và hình ảnh bản thân trên mạng. Những gì các em đăng lên mạng đều có thể làm ảnh hưởng đến hình ảnh của các em trong hiện tại cũng như tương lai.

Khái niệm:

Dấu chân điện tử hay dấu chân số của các em là toàn bộ thông tin về các em trên mạng. Thông tin này có thể là bất kỳ thứ gì từ hình ảnh, âm thanh, video và văn bản cho đến những lượt thích và bình luận mà các em đăng trên hồ sơ của bạn bè. Giống như bước chân của các em để lại dấu vết khi đi bộ trên mặt đất, những thông tin các em đăng trên mạng cũng để lại dấu vết. Chính vì vậy hãy hết sức thận trọng khi chia sẻ trên mạng.

Tình huống minh họa:

Hãy cùng xem bức hình 2 bên dưới, đó chính là bức tranh toàn cảnh của hình 1.

Hình 2

Nội dung truyền thông chỉ là một phần thông tin, một phần của sự thật mà người khác lựa chọn chia sẻ. Có những điều chúng ta không thấy được nhưng chúng vẫn tồn tại ngoài đời thực.

Chốt kiến thức:

Với nội dung Dùng Internet thông minh - Cần thận khi chia sẻ, học sinh hiểu được các thông điệp sau:

- *Giữ thái độ tích cực trên mạng và ngoài đời thực.*
- *Cân nhắc kỹ trước khi đăng.*

Trước khi đăng một nội dung, video hay thông tin nào, các em cần đặt các câu hỏi như: “Em sẽ cảm thấy thế nào về các bài đăng của mình hôm nay, ngày mai hoặc vài năm nữa. Liệu em có hối tiếc về điều mà mình đăng không?”

Nếu còn băn khoăn, chưa chắc chắn về điều gì thì hãy dừng việc đăng tải hay chia sẻ trên mạng lại. Một khi đã đăng tải hay chia sẻ lên mạng thì rất khó xóa, dấu vết sẽ còn đó (dấu chân số). Hơn nữa, người khác có thể sao chép, chụp lại màn hình rồi chia sẻ thông tin đó. Và chúng ta cũng sẽ không thể kiểm soát việc thông tin đó sẽ được lan truyền đến những ai.

- *Bảo vệ thông tin cá nhân.*

Thông tin cá nhân rất quan trọng, nhạy cảm và cần được bảo vệ. Giáo viên cần hướng dẫn học sinh giữ thông tin cá nhân riêng tư trên mạng – hoặc chỉ chia sẻ cho những thành viên trong gia đình hay những người bạn mà các em tin tưởng.

Giáo viên cũng chia sẻ các lý do các em học sinh không nên chia sẻ loại thông tin cá nhân trên mạng. Bởi vì:

+ Những người các em chưa bao giờ gặp có thể nhìn thấy nội dung mà các em đăng tải hoặc chia sẻ.

+ Một thông tin cá nhân về các em có thể tồn tại mãi mãi trên mạng một khi đã được đăng tải, rất khó thu hồi lại. Người xấu có thể dùng thông tin cá nhân của các em để làm điều xấu, lừa đảo hay mạo danh các em để đạt được mục đích của họ.

- Mọi người sẽ nghĩ theo cách của họ.

Giáo viên hướng dẫn học sinh biết dừng lại đặt câu hỏi và tự trả lời các câu hỏi đó trước khi đăng một nội dung hoặc hình ảnh lên mạng:

+ Người khác có thể hiểu như thế nào về thông điệp của tôi? Tôi có chắc chắn là họ sẽ hiểu đúng ý tôi muốn nói hay không?

+ Liệu người khác có thể hiểu nhầm không?

+ Tự hỏi mình những câu tương tự trước khi bình luận hoặc đăng thông tin: Tôi có chắc chắn là mình hiểu đúng ý họ muốn nói không? Làm sao để biết?

- Tôn trọng ý kiến của người khác. Tôn trọng quyền riêng tư của bản thân và của người khác.

Hoạt động 2: Dừng rơi vào cạm bẫy (Dùng Internet Tỉnh táo).

Câu hỏi: Hãy kể tên các rủi ro có thể gặp phải trên mạng Internet mà các thầy cô biết?

Thông tin phản hồi

Mục tiêu:

Để trẻ em không bị tấn công giả mạo và lừa đảo. Ai cũng có thể bị tấn công giả mạo và lừa đảo khi sử dụng internet. Vì vậy, hãy luôn thận trọng và cảnh giác trước thông tin lừa đảo.

Khái niệm:

Hành vi lừa đảo/ Tấn công giả mạo là khi có ai đó cố gắng lấy cắp thông tin đăng nhập hay tài khoản của bạn; họ sẽ gửi email, tin nhắn hoặc lợi dụng các phương tiện giao tiếp online khác, và giả làm người quen biết và đáng tin cậy.

Chốt kiến thức:

Một số mẹo phát hiện email/tin nhắn/trang web lừa đảo:

- Email có tên và tên miền đáng tin cậy không? Em đã từng liên lạc với email này chưa? Nội dung email có yêu cầu em cung cấp thông tin tài khoản cá nhân không?

- Tên địa chỉ trang web (URL) có khớp với trang web bạn cần tìm không?

- Địa chỉ của trang web (URL) có hiện chính xác trong email không? Địa chỉ trang web có bắt đầu bằng “https://” và có hình ổ khóa nhỏ bên cạnh không?

- Các trang web và quảng cáo không thể phát hiện ra trực trặc của máy tính!
- Mấy dòng chữ in nhỏ trong email có gì?
- Email/tin nhắn có đưa ra đề nghị nào mà nghe tốt đến mức không tin nổi hay không, chẳng hạn như cơ hội kiếm thật nhiều tiền?
- Tin nhắn em nhận được nghe có hơi kỳ lạ không? Người này có nói là họ quen em nhưng lại nói chuyện kỳ lạ không?

Cách nhận biết tin giả:

- Xem xét nguồn tin, thông tin minh họa.
- Kiểm tra tác giả.
- Kiểm tra thời gian.
- Đọc toàn bộ nội dung.
- Hỏi ý kiến chuyên gia.

Với nội dung Dừng Internet tinh táo – Dừng rơi vào cạm bẫy, học sinh thực hiện được:

- *Kiểm tra kỹ đường dẫn URL trước khi truy cập.*
- *Nên truy cập các trang web bảo mật (https://) và có biểu tượng ổ khóa.*
- *Cẩn trọng khi nhận email với đề nghị tốt đến khó tin.*
- *Các trang web và quảng cáo không thể phát hiện ra trực trặc của máy tính!*
- *Ai cũng có thể gặp phải cạm bẫy, nếu băn khoăn em hãy trao đổi với người em tin tưởng.*

Giáo viên hướng dẫn các em học sinh biết nên làm gì nếu không may rơi vào cạm bẫy:

- Nói với cha mẹ, thầy cô, hay những người em tin cậy.
- Đổi mật khẩu cho các tài khoản online.
- Nếu bị rơi vào bẫy của một vụ tấn công mạng hay lừa đảo, hãy thông báo cho bạn bè có liên quan để không là nạn nhân tiếp theo.
- Nếu có thể, hãy vào mục cài đặt để báo cáo các tin nhắn spam.
- Thực hiện tất cả các hành động trên.

Hoạt động 3: Bảo vệ bí mật (Dùng Internet Mạnh mẽ).

Tổ chức thảo luận

Chia nhóm, mỗi nhóm thực hiện nhiệm vụ và trình bày kết quả thảo luận các câu hỏi dưới đây:

1. Nêu những cách để bảo mật tài khoản và dữ liệu của cá nhân trên mạng?
2. Một mật khẩu mạnh cần đáp ứng được những tiêu chí/yếu tố quan trọng nào?

Thông tin phản hồi

Mục tiêu:

Bảo mật tài khoản và dữ liệu của cá nhân trên mạng. Đặt mật khẩu sẽ giúp bảo vệ thông tin cá nhân trong tài khoản. Vì vậy, hãy biết **đặt mật khẩu đúng cách**.

Chốt kiến thức:

Công nghệ kỹ thuật số giúp chúng ta dễ dàng trao đổi thông tin với bạn bè, giáo viên và người thân. Chúng ta có thể kết nối theo nhiều cách: tin nhắn SMS, trò chơi, bài đăng và thông báo; qua tin nhắn thoại, hình ảnh, và video; qua điện thoại, máy tính bảng, máy tính xách tay và trợ lý kỹ thuật số.

Tuy nhiên, những công cụ giúp chúng ta dễ dàng chia sẻ thông tin này cũng có thể tạo điều kiện dễ dàng cho những kẻ lừa đảo trên mạng đánh cắp thông tin và sử dụng những thông tin đó để làm hỏng thiết bị, đánh cắp danh tính hoặc làm tổn hại các mối quan hệ và danh tiếng của chúng ta.

Bảo vệ bản thân, thông tin và các thiết bị của chúng ta cũng chính là làm những việc đơn giản và khôn ngoan như cẩn thận khi nhập thông tin cá nhân trên những thiết bị nhiều người dùng chung (như khi ở trường), và trên hết là tạo những mật khẩu mạnh và không chia sẻ chúng.

Với nội dung Dùng Internet mạnh mẽ - Bảo vệ bí mật, học sinh biết các tiêu chí tạo ra một mật khẩu đủ mạnh và thực hiện được cách đặt mật khẩu mạnh:

- *Không đặt mật khẩu giống nhau trên nhiều trang web.*
- *Tài khoản khác nhau nên có mật khẩu khác nhau.*
- *Dùng ít nhất 8 ký tự. Càng dài càng tốt (miễn là các em nhớ được).*
- *Tuyệt đối không dùng thông tin cá nhân như tên và ngày tháng năm sinh để đặt mật khẩu.*
- *Dùng cả chữ viết hoa, chữ viết thường, số, và ký hiệu đặc biệt.*
- *Định kì thay đổi mật khẩu hoặc thay đổi mật khẩu ngay khi nghi ngờ mật khẩu bị lộ.*

Quyền riêng tư trên mạng luôn đi đôi với việc bảo mật trên mạng. Hầu hết ứng dụng và phần mềm đều hỗ trợ chức năng kiểm soát những thông tin chúng ta chia sẻ cũng như cách chia sẻ những thông tin đó.

- Điều chỉnh cài đặt quyền riêng tư với các dịch vụ mà mình sử dụng như: Ai có thể nhìn thấy hồ sơ trang cá nhân của các em? Ai có thể xem bài đăng, chia sẻ, ảnh, video hoặc các nội dung khác?

- Cài đặt xác minh hai bước/xác minh hai yếu tố.

Hoạt động 4: Tử tế thật tuyệt (Dùng Internet Tử tế).

Câu hỏi:

1. Nêu một số hình ảnh/hành động thực tế trong cuộc sống hoặc chia sẻ trải nghiệm cá nhân về việc thể hiện sự tử tế và không thể hiện sự tử tế.
2. Theo thầy, cô giáo thì tử tế có thể biểu hiện ra bên ngoài như thế nào?
3. Thầy cô giáo cảm thấy như thế nào khi đối xử tốt với mọi người và mọi người đối xử tốt với chính mình?

Học viên làm việc theo nhóm 2 người trong 3 phút, chia sẻ kết quả thảo luận với cả lớp.

Thông tin phản hồi

Mục tiêu: Lan tỏa sự tử tế và đối phó với những kẻ bắt nạt.

Đừng để học sinh cảm thấy đơn độc. Gia đình và thầy cô giáo có tác động rất lớn đối với trẻ em, trong việc dạy bảo trẻ phải tử tế cả trên mạng lẫn ngoài đời thực, có thể giúp trẻ “chọn cách cư xử đẹp”.

Tình huống minh họa:

Cùng thực hành thảo luận về tình huống và hành động trẻ nên làm.

“Một người bạn cùng lớp của trẻ đang bị bắt nạt. Nếu trẻ chia sẻ điều này với thầy cô giáo thì thầy cô sẽ làm gì?”

Các hành động bao gồm: lan tỏa năng lượng tích cực, chặn kẻ gây rối, hoặc báo cáo kẻ gây rối.

Chốt kiến thức:

Việc cố gắng hiểu cảm xúc của người khác được gọi là đồng cảm. Đồng cảm là một biểu hiện của sự tử tế. Em không nhất thiết phải biết rõ cảm xúc của họ nhưng việc cố gắng hiểu sẽ giúp ích cho em. Sự đồng cảm giúp chúng ta kết bạn và tránh làm người khác buồn.

- Sự đồng cảm có thể giúp ích cho việc cư xử tử tế bởi vì đồng cảm giúp nhận ra khi ai đó đang buồn hay khó chịu, biết cách an ủi người khác.

- Và lí do cần tử tế với người khác là để xây dựng tình bạn, để giúp mọi người cảm thấy an toàn và được chào đón, để người khác cũng tử tế với em.

- Có rất nhiều cách để thể hiện sự tử tế trên mạng như làm việc tốt, an ủi họ, nói lời động viên họ, thể hiện sự quan tâm với họ.

- Sự tử tế giúp thế giới mạng trở nên tốt đẹp hơn và thân thiện hơn với tất cả mọi người. Khi cư xử tử tế, ta cũng sẽ thấy vui hơn. Lần tới khi các em tử tế với ai đó, hãy thử để ý cảm giác của chính mình khi đó.

Với nội dung Dừng Internet tử tế – Tử tế thật tuyệt, học sinh hiểu được cần tạo ảnh hưởng tích cực trên mạng và chọn cách cư xử đẹp.

- *Hãy tôn trọng sự khác biệt của mỗi người.*

- *Hãy trao đổi nếu có gì chưa rõ.*

- *Nếu bị bắt nạt trên mạng, hãy chặn những kẻ bắt nạt hay quấy rối và lan tỏa sự tử tế.*

Hoạt động 5: Khi nghi ngờ, đừng ngại lên tiếng (Dùng Internet Can đảm).

Tổ chức thảo luận

Câu hỏi: Khi nói đến chủ đề can đảm thì thầy cô giáo nghĩ đến ai? Điều gì khiến em nghĩ họ là người can đảm? Hãy liệt kê những hành động được gọi là “can đảm”.

Chia nhóm, mỗi nhóm thực hiện nhiệm vụ trong 5 phút và trình bày kết quả thảo luận.

Thông tin phản hồi

Mục tiêu: Đối phó với những nội dung sai lệch hay gây mất thiện cảm trên mạng. Hãy chia sẻ với người em tin tưởng về lời nhận xét, tin nhắn, bức ảnh hay một đoạn video có nội dung sai lệch.

Chốt kiến thức:

Với nội dung dùng Internet can đảm – Khi nghi ngờ đừng ngại lên tiếng, học sinh nêu được và thực hiện được các hành động khi gặp phải những nội dung sai lệch hay mất thiện cảm trên mạng.

- *Em hãy tâm sự với người em tin tưởng.*

- *Đừng chần chừ khi báo cáo/chặn nội dung không phù hợp.*

- *Hãy lấy bằng chứng (trước khi chặn)*

- *Khi nhận thấy có điều gì bất thường, hãy lên tiếng!*

Đường dây nóng hỗ trợ trẻ em

- **111** - Tổng đài quốc gia bảo vệ trẻ em (do Cục trẻ em, Bộ LĐ-TB&XH quản lý).

- **1900.54.55.59** - Đường dây nóng của Trung tâm Công tác xã hội Trẻ em TP.HCM (do Sở LĐ-TB&XH TP.HCM quản lý).

NỘI DUNG 3. TRẢI NGHIỆM TRÒ CHƠI HỌC TẬP TRỰC TUYẾN INTERLAND.

Thời gian: 10 phút.

Hoạt động 1: Hướng dẫn cách chơi trò chơi Interland.

Câu hỏi: Hãy nối đúng các nội dung ở cột A tương ứng với các nội dung ở cột B.

Các nhóm chia sẻ quan điểm của nhóm mình; các nhóm khác tham gia trao đổi ý kiến.

Giảng viên tổng hợp ý kiến và đưa thông tin phản hồi.

A: Tên các trò chơi trong game Interland	B: Tên các đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời
A1. Tháp kho báu	B1. Thông minh
A2. Dòng sông thực tế	B2. Mạnh mẽ
A3. Ngọn núi tinh táo	B3. Tử tế
A4. Vương quốc tử tế	B4. Can đảm
	B5. Tinh táo

Thông tin phản hồi

Interland là trò chơi học tập trực tuyến siêu tương tác đã tạo được tiếng vang lớn trên thế giới, mang đến cho trẻ em trải nghiệm thú vị với bốn vương quốc khác nhau. Người học sẽ áp dụng các tố chất của người dùng Internet tuyệt vời để giúp đỡ, bảo vệ mọi người khỏi kẻ bắt nạt, kẻ lừa đảo hay bảo vệ những thông tin cá nhân của chính mình.

Trong Interland có 4 vương quốc tương ứng với các đặc điểm của người dùng Internet tuyệt vời:

- Tháp kho báu tương ứng với đặc điểm Mạnh mẽ;
- Dòng sông thực tế tương ứng với đặc điểm Tinh táo;
- Ngọn núi tinh táo tương ứng với đặc điểm Thông minh;
- Vương quốc tử tế tương ứng với đặc điểm Tử tế và Can đảm.

Giảng viên hướng dẫn cách chơi trò chơi, sau đó học viên trải nghiệm thực tế.

NỘI DUNG 4. HƯỚNG DẪN THIẾT KẾ BÀI GIẢNG DẠY HỌC SINH.

Thời gian: 30 phút.

Hoạt động 1: Xác định các nội dung chính của bài giảng

Câu hỏi: Học viên thảo luận nhóm 20 phút về hai nội dung sau:

1. Trình bày sơ bộ kế hoạch giảng dạy chương trình “Be Internet Awesome - Em an toàn hơn cùng Google” của trường (Tham khảo phụ lục 1).
2. Trình bày sơ bộ khung bài giảng dạy cho học sinh theo hướng xây dựng và phát triển phẩm chất năng lực.

Các nhóm chia sẻ quan điểm của nhóm mình; các nhóm khác tham gia trao đổi ý kiến.

Giảng viên tổng hợp ý kiến và đưa thông tin phản hồi

1. Về thời lượng giảng dạy:

Nhà trường hoặc giáo viên có thể lựa chọn giảng dạy: Lần lượt từng bài từ đầu đến cuối; hoặc chọn một hoặc hai bài chuyên sâu kiến thức cho học sinh và vận dụng linh hoạt, sáng tạo; hoặc lồng ghép nội dung vào chương trình giáo dục môn học; hoặc các hoạt động chuyên đề, sinh hoạt chung hay tiết học ngoại khóa để tổ chức dạy học phù hợp với điều kiện thực tiễn của nhà trường và đối tượng học sinh.

Thời lượng có thể là 15 phút, 45 phút hay nhiều hơn.

2. Một số gợi ý xây dựng khung kế hoạch bài dạy:

KHUNG KẾ HOẠCH BÀI DẠY

Tên bài học:

Thời gian thực hiện: ngày ... tháng ... năm ... (hoặc từ .../.../...đến .../.../...)

1. Yêu cầu cần đạt: Nêu cụ thể học sinh thực hiện được việc gì; vận dụng được những gì vào giải quyết vấn đề trong thực tế cuộc sống; có cơ hội hình thành, phát triển phẩm chất năng lực gì.

2. Đồ dùng dạy học: Nêu các thiết bị, học liệu được sử dụng trong bài dạy để tổ chức cho học sinh hoạt động nhằm đạt yêu cầu cần đạt của bài dạy.

3. Các hoạt động dạy học chủ yếu:

- Hoạt động khởi động (mở đầu, kết nối).
- Hoạt động hình thành kiến thức mới: trải nghiệm, khám phá, phân tích, hình thành kiến thức mới.
- Hoạt động luyện tập, thực hành.
- Hoạt động vận dụng, trải nghiệm (nếu có).

4. Điều chỉnh sau bài dạy (nếu có).

Lưu ý:

- Thứ tự giảng dạy các nội dung chính về năm đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời là linh hoạt.

- Tùy vào thời lượng của mỗi lớp học mà số lượng hoạt động và thời gian chơi Interland sẽ điều chỉnh phù hợp hoặc thay thế bằng những hoạt động khác.

- Chương trình tiêu chuẩn được thiết kế cho học sinh từ 7 -12 tuổi nên với lứa tuổi nhỏ hơn có thể ưu tiên chơi Game “Vương quốc tử tế & Tháp kho báu”, với lứa tuổi còn lại có thể thiết kế hoạt động khác phù hợp tham khảo từ tài liệu hướng dẫn của chương trình được cung cấp.

Hoạt động 2: Giảng thử

Câu hỏi:

Mỗi nhóm chọn 1 trong 5 đặc điểm hoặc cả 5 đặc điểm của một người dùng Internet tuyệt vời trong chương trình “Be Internet Awesome - Em an toàn hơn cùng Google”.

Xây dựng và trình bày bài soạn giảng dạy cho học sinh (Tham khảo phụ lục 2).

Các nhóm chia sẻ kết quả làm việc của nhóm mình trong tối đa 10 phút; các nhóm khác tham gia trao đổi ý kiến trong 3 phút.

Giảng viên tổng hợp ý kiến và đưa thông tin phản hồi.

II. MỘT SỐ THÔNG TIN CƠ BẢN VỀ CHÍNH SÁCH BẢO VỆ TRẺ EM AN TOÀN TRÊN MÔI TRƯỜNG MẠNG.

NỘI DUNG: MỘT SỐ THÔNG TIN CƠ BẢN VỀ CHÍNH SÁCH BẢO VỆ TRẺ EM AN TOÀN TRÊN MÔI TRƯỜNG MẠNG.

Thời gian: 20 phút.

Hoạt động: Báo cáo viên báo cáo về các văn bản quy phạm pháp luật có quy định về vấn đề bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng.

Mục tiêu:

- Nắm được các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan quy định việc bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng (05 luật; 03 Nghị định; 02 Quyết định Thủ tướng)

- Nắm được mục tiêu của Chương trình bảo vệ và hỗ trợ trẻ em tương tác lành mạnh, sáng tạo trên môi trường mạng giai đoạn 2021-2025 theo quyết định số 830/QĐ-TTg; mạng lưới Bảo vệ trẻ em trên môi trường mạng; kênh truyền thông chính thức của mạng lưới vn-cop.vn thuộc bộ Thông tin truyền thông.

- Biết vận dụng kiến thức trong việc phát hiện, báo cáo các nội dung xâm hại trẻ em trên môi trường mạng tới các cơ quan chức năng có liên quan đảm bảo linh hoạt, phù hợp với thực tiễn.

Một số nội dung cơ bản:

<i>TT</i>	<i>Tên văn bản</i>	<i>Năm ban hành</i>	<i>Nội dung có liên quan</i>
1	Hiến pháp Việt Nam	2013	Nguyên tắc bất khả xâm phạm về đời sống riêng tư và bí mật cá nhân
2	Bộ luật dân sự	2015	Khái niệm và quyền dân sự được bảo vệ liên quan đến về đời sống riêng tư, bí mật cá nhân và bí mật gia đình.
3	Luật Khám bệnh, chữa bệnh	2009	Bảo vệ bí mật về hồ sơ, thông tin sức khỏe, y tế của công dân.
4	Quy tắc ứng xử trên mạng xã hội – Bộ thông tin truyền thông	2021	Bộ Quy tắc ứng xử trên mạng xã hội, ban hành kèm theo Quyết định số 874/QĐ-BTTTT của Bộ Thông tin và Truyền thông.
5	Quyết định số 830/QĐ-TTg ngày 01/06/2021	2021	Chương trình bảo vệ và hỗ trợ trẻ em tương tác lành mạnh, sáng tạo trên môi trường mạng giai đoạn 2021-2025

PHỤ LỤC 1

GỢI Ý KẾ HOẠCH TRIỂN KHAI CHƯƠNG TRÌNH “BE INTERNET AWESOME – EM AN TOÀN HƠN CÙNG GOOGLE” TẠI TRƯỜNG

<i>TT</i>	<i>Thời gian triển khai</i>	<i>Nội dung</i>	<i>Đối tượng tham gia đào tạo</i>	<i>Người thực hiện</i>	<i>Hình thức đào tạo</i>
1		Kế hoạch tập huấn cho giáo viên toàn trường nội dung chương trình	Giáo viên	Nhóm giáo viên nòng cốt	Trực tiếp hoặc trực tuyến
2		Kế hoạch triển khai đến học sinh theo khối lớp ...	Học sinh theo khối lớp		

PHỤ LỤC 2: BÀI SOẠN MINH HỌA

BÀI HỌC: ĐỪNG RƠI VÀO CẠM BÃY (DỪNG INTERNET TỈNH TÁO)

I. Yêu cầu cần đạt

Sau bài học này, học sinh sẽ:

- Nêu được thế nào là hành vi tấn công giả mạo/ lừa đảo trên mạng.
- Trình bày được các hành vi giả mạo danh tính/lừa đảo trên mạng phổ biến.
- Hiểu được rằng một số người liên hệ với các em có thể không phải là người mà họ đã tự nhận và những việc các em gặp và thấy trên mạng cũng có thể không đúng sự thật hoặc đáng tin cậy.
- Biết và thực hiện được cách xác định những thông tin và tin nhắn trên mạng có đúng sự thật hay là lừa đảo.
- Hình thành phẩm chất Tỉnh táo, rèn luyện năng lực điều chỉnh hành vi để đừng rơi vào cạm bẫy.

II. Đồ dùng dạy học

- Tài liệu hướng dẫn của chương trình Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google.
- Tranh, ảnh, những ví dụ thực tế, ... gắn với chủ đề Dừng Internet tỉnh táo – Dừng rơi vào cạm bẫy.
- Máy tính, máy chiếu, bài giảng powerpoint (nếu có).

III. Các hoạt động dạy học chủ yếu

1. Khởi động

a) Mục tiêu: Khai thác trải nghiệm của học sinh về chủ đề bài học; tạo hứng thú và những hiểu biết ban đầu của học sinh về chủ đề bài học mới.

b) Nội dung – Tổ chức thực hiện:

- Giáo viên đặt câu hỏi: Các em có biết “lừa đảo” là gì không? Em hoặc người mà em quen biết đã từng bị lừa đảo chưa?
- Giáo viên nhận xét và dẫn dắt học sinh vào bài học: Đối với các tình huống thật ngoài đời chúng ta đã rất dễ bị mắc bẫy lừa đảo, và trên Internet cũng vậy, đặc biệt là khi chúng ta không trực tiếp đối diện với người đang cung cấp thông tin cho chúng ta. Tuy nhiên, chúng ta vẫn có cách để có thể nhận diện một cách thông minh những dấu hiệu lừa đảo đó.
- Chúng ta sẽ cùng khám phá bài học: Dừng rơi vào cạm bẫy (Dừng Internet tỉnh táo).

2. Khám phá

Hoạt động 1: Hành vi giả mạo danh tính và các hình thức lừa đảo trên mạng

a) Mục tiêu: Học sinh sẽ

- Nêu được thế nào là hành vi tấn công giả mạo/lừa đảo trên mạng.
- Trình bày được các hành vi giả mạo danh tính/lừa đảo trên mạng phổ biến.

b) Nội dung – Tổ chức thực hiện:

- Giáo viên đưa ra khái niệm cho học sinh:
+ Hành vi lừa đảo/Tấn công giả mạo là khi có ai đó luôn cố gắng lấy cắp thông tin đăng nhập hay tài khoản của bạn; họ sẽ gửi email, tin nhắn hoặc lợi dụng các phương tiện giao tiếp online khác, và giả làm người quen biết và đáng tin cậy.

+ Một vài vụ tấn công giả mạo nhìn rõ là lừa đảo. Một vài vụ khác thì tinh vi hơn và có vẻ rất đáng tin.

- Giáo viên cung cấp cho học sinh – Một số mẹo phát hiện email/tin nhắn/trang web lừa đảo:

+ *Email có tên và tên miền chuyên nghiệp không? Em đã từng liên lạc với email này chưa? Nội dung email có yêu cầu em cung cấp thông tin tài khoản cá nhân không?*

+ *Địa chỉ của trang web (URL) có hiện chính xác trong email không? Địa chỉ trang web có bắt đầu bằng “https://” và có một hình ổ khóa nhỏ bên cạnh không?*

- + *Các trang web và quảng cáo không thể phát hiện ra trực trực của máy tính!*
- + *Máy dòng chữ in nhỏ trong email có gì?*
- + *Email/tin nhắn có đưa ra đề nghị nào mà nghe tốt đến mức không tin nổi hay không, chẳng hạn như cơ hội kiếm thật nhiều tiền?*
- + *Tên URL có khớp với trang web bạn cần tìm không?*
- + *Tin nhắn em nhận được nghe có hơi kỳ lạ không? Người này có nói là họ quen em nhưng lại nói chuyện kỳ lạ không?*

- Giáo viên có thể phát cho học sinh bảng ký hiệu “Thật” và “Giả”. Học sinh sẽ cắt ký hiệu (nếu học sinh chưa làm) để chuẩn bị cho hoạt động. Giáo viên cũng có thể dán ký hiệu vào que gỗ để học sinh có thể dễ dàng gờ ký hiệu lên khi chơi.

- Giáo viên tiếp tục cho học sinh thực hành theo nhóm cùng phân biệt thật/giả trong các tình huống (tham khảo tình huống trong tài liệu hướng dẫn chương trình).

Giáo viên hướng dẫn học sinh quan sát các hình ảnh tình huống và các nhóm chia sẻ kết quả của nhóm mình và giáo viên giải đáp sau mỗi tình huống.

Hoạt động 2: Ai đang nói chuyện với tôi

a) Mục tiêu: Học sinh sẽ:

- Hiểu được rằng những người liên hệ với các em có thể không phải là người mà họ đã tự nhận và những việc các em gặp và thấy trên mạng cũng có thể không đúng sự thật hoặc không đáng tin cậy.

- Biết cách xác minh để biết mình đang nói chuyện với ai trước khi trả lời.

- Biết đặt câu hỏi hoặc nhờ người lớn trợ giúp nếu cảm thấy khó xác định được người đó là ai.

b) Nội dung – Tổ chức thực hiện:

- Giáo viên chia lớp thành 4 nhóm, mỗi nhóm nghiên cứu một tình huống dưới đây, phân chia nhân vật để sắm vai và xử lý tình huống.

Tình huống 1	Tình huống 2	Tình huống 3	Tình huống 4
Em nhận được lời mời kết bạn từ một người chơi ngẫu nhiên trong trò chơi: “Chào, bạn khỏe không! Cùng chơi đi! Đồng ý kết bạn nhé?”. Em sẽ làm gì?	Em nhận được tin nhắn văn bản từ một người lạ trên điện thoại di động. “Chào, Minh đây! Còn nhớ mình từng gặp hồi hè không?”. Em sẽ làm gì?	Em được một người lạ bắt chuyện ở phần chat. “Hôm nay mình có gặp bạn ở hội trường. BẠN THẬT ĐÁNG YÊU! Cho mình địa chỉ nhé? Mình đến chơi với bạn”. Em sẽ làm gì?	Em nhận được một tin nhắn trực tiếp từ @hoaxinh12, một người mà em không theo dõi. “Chào! Mình thích các bài đăng của bạn, bạn SIÊU hài luôn! Cho mình số điện thoại để nói chuyện thêm nhé?”. Em sẽ làm gì?

Gợi ý: Giáo viên có thể gợi ý các đáp án cho học sinh lựa chọn và trình bày về lý do các em chọn đáp án đó cho tình huống.

- Lờ đi.
- Chặn họ.
- Thay đổi chế độ cài đặt.
- Kiểm tra thông tin của họ trên mạng với một người lớn mà em tin tưởng.
- Thêm họ vào danh sách bạn bè.
- Cung cấp cho họ thông tin cá nhân.

Việc nên làm	Việc không nên làm
• Lờ đi. Nếu không quen biết, em có thể không kết bạn với họ. • Chặn họ. Em sẽ không phải nhận thêm tin nhắn nào từ họ. Ngoài ra, trong hầu hết các trò chơi và ứng dụng, họ thậm chí sẽ không biết là em đã chặn họ. • Thay đổi chế độ cài đặt. Vào phần cài đặt của trò chơi, hãy xem em có thể tắt mọi lời mời kết bạn hay không rồi chọn hộp đó. Bằng cách này, thậm chí em sẽ không cần phải quyết định có chấp nhận lời mời từ những người chơi ngẫu nhiên hay không. • Kiểm tra thông tin của họ trên mạng. Hãy kiểm tra xem họ có trang hoặc hồ sơ không, từ đó xác định họ có thực sự là người chơi không – họ có các trải nghiệm hay người theo dõi không, họ đã từng lan truyền nội dung trực tuyến chưa? Bạn bè của em có biết họ không?	• Thêm họ vào danh sách bạn bè. Nếu họ trông có vẻ ổn. Không nên làm vậy, trừ trường hợp em đã xác minh được họ là ai và kiểm tra với một người lớn mà em tin tưởng hoặc ít nhất là bạn bè của em, để xem họ có biết người đó là ai không. • Cung cấp cho họ thông tin cá nhân. Chắc chắn là không rồi. Em biết mà: Đừng bao giờ cung cấp thông tin cá nhân cho những người em không quen biết. Nếu em chơi cùng họ khi đang dùng micrô hoặc tai nghe, hãy đảm bảo chỉ trò chuyện về trò chơi – đừng chia sẻ tên đầy đủ hoặc bất kỳ thông tin cá nhân nào khác của mình.

- Giáo viên mời đại diện một số nhóm lên sắm vai. Các nhóm khác quan sát, lắng nghe, nhận xét nhóm bạn và bổ sung nếu cần.

- Giáo viên khen ngợi, tổng kết các cách xử lý của học sinh.

- Giáo viên kết luận:

+ Các em kiểm soát việc các em nói chuyện với ai trên mạng. Hãy chỉ kết nối với những người mà các em chắc chắn biết được họ là ai!

+ Hãy luôn đặt câu hỏi để xác minh danh tính thật của người đang nói chuyện. Nếu em không rõ hoặc nghi ngờ thì hãy lờ họ đi, không trả lời họ, ngừng liên lạc và chặn kết nối với người lạ mặt đó.

+ Ai cũng có thể gặp phải cạm bẫy, nếu băn khoăn em hãy trao đổi với người em tin tưởng.

3. Luyện tập

a) Mục tiêu: Học sinh củng cố kiến thức đã học và thực hành xử lý tình huống cụ thể trong trò chơi học tập trực tuyến “Dòng sông thực tế”.

b) Nội dung – Tổ chức thực hiện:

- Giáo viên giới thiệu với học sinh về trò chơi Interland của chương trình và cùng học sinh trải nghiệm trực tuyến.

- Giáo viên mở game Interland.

- Giáo viên nhấn vào trò chơi “Dòng sông thực tế”, cùng học sinh chơi bằng cách dùng giữa các tình huống, yêu cầu học sinh trả lời để tương tác cùng. Hoặc giáo viên cho học sinh chơi theo nhóm nếu đủ máy tính trong 5-10 phút.

- Học sinh chơi trò chơi và trả lời các câu hỏi trắc nghiệm để củng cố kiến thức đã học.

4. Vận dụng

a) Mục tiêu: Học sinh vận dụng những điều đã học vào thực tiễn cuộc sống.

b) Nội dung – Tổ chức thực hiện:

Nếu chẳng may em bị mắc bẫy lừa đảo trên mạng thì em sẽ làm gì?

Gợi ý câu trả lời: Em sẽ:

- Việc đầu tiên là: Bình tĩnh lại và đừng hoảng sợ!

- Tiếp đó hãy ngay lập tức nói chuyện với bố mẹ, giáo viên hoặc những người lớn khác mà em tin tưởng và nhờ sự giúp đỡ. Vì càng chần chừ, em càng gặp bất lợi.

- Hãy thay đổi mật khẩu của các tài khoản trên mạng.

- Ai cũng có thể bị lừa, thông báo cho bạn bè và người quen ngay lập tức, vì có thể họ là nạn nhân tiếp theo nhận được tin nhắn lừa đảo đó.

- Nếu có thể, hãy báo cáo tin nhắn đó là tin nhắn rác, lừa đảo.

Tổng kết bài học:

- Giáo viên đặt các câu hỏi sau và học sinh trình bày ý kiến:

+ Hãy nêu 3 điều em học được qua bài học.

+ Hãy nêu 3 điều em thích ở bài học.

+ Hãy nêu 3 việc em cần làm sau bài học.

- Giáo viên tóm tắt lại những nội dung chính của bài học.

- Giáo viên cho học sinh đọc phần thông điệp cuối bài.

- Giáo viên nhận xét, đánh giá sự tham gia của học sinh trong giờ học, khen những học sinh tích cực, nhắc nhở, động viên những học sinh còn lại còn nhút nhát.

THÔNG TIN THAM KHẢO

Giới thiệu về chương trình “Be Internet Awesome – Em an toàn hơn cùng Google”.

Chương trình Be Internet Awesome - Em an toàn hơn cùng Google là một sáng kiến toàn cầu của Google năm 2017 và đã triển khai ở hơn 25 quốc gia, nhằm giúp trẻ em sử dụng Internet an toàn, tự tin hơn.

Trung tâm Sức khỏe gia đình và phát triển cộng đồng - CFC Việt Nam là đối tác triển khai đào tạo chương trình này của Google tại Việt Nam. Đây là chương trình dành cho cộng đồng hoàn toàn miễn phí của Google. Trung tâm CFC đã xây dựng và phát triển nội dung phù hợp dành cho các đối tượng là giáo viên, học sinh và phụ huynh tại Việt Nam.

Chương trình gồm năm bài học chính:

- Chia sẻ cẩn thận (Dùng Internet Thông Minh)
- Đừng rơi vào cạm bẫy (Dùng Internet Tỉnh Táo)
- Bảo vệ bí mật (Dùng Internet Mạnh Mẽ)
- Tử tế thật tuyệt (Dùng Internet Tử Tế)
- Khi nghi ngờ, đừng ngại lên tiếng (Dùng Internet Can Đảm)

Các bài học được củng cố bằng các kỹ thuật trò chơi hoá, với công cụ Interland, một trò chơi trực tuyến giúp học sinh vừa vui học vừa thực hành về an toàn số, công dân số - cũng thú vị như Internet vậy.